

УДК 342.951: 351.74

Аспекти публічного управління
Aspekty publichnoho upravlinnya
Public administration aspects

Public administration aspects. 2016. 35-36 (9-10), 91-98.

doi:10.15421/152016854

www.aspects.org.ua

Типологізація державної служби: термінологічна полеміка

Р.Г. Ботвінов¹

У статті аналізується зміст понять «спеціалізована державна служба», «військова служба», «правоохоронна служба». Встановлено, що спеціалізована державна служба – це інститут державної служби, правовий статус службовців якого визначається як Законом України «Про державну службу», так і спеціальними нормативними актами, які здійснюють професійну діяльність щодо реалізації функцій, прав і обов'язків органів виконавчої влади в особливих умовах, мають власні повноваження, функції, специфіку їх виконання, звання (чини, ранги), особливості правового та матеріально-побутового забезпечення. Визначено, що правоохоронна служба – це професійна службова діяльність громадян у правоохоронних органах, служба в установах, що здійснюють функції по забезпеченню безпеки, законності та правопорядку, боротьби зі злочинністю, захисту прав і свобод людини і громадянина. Конкретизовано визначення, яке характеризує службовця правоохоронної служби.

На думку автора, на законодавчому рівні питання визначення видів державної служби не знайшло свого вирішення. Обґрунтовано необхідність доповнення Закону України «Про державну службу» розділом «Про спеціалізовану державну службу».

Ключові слова: державна служба; спеціалізована державна служба; правоохоронна служба; військова служба; державні службовці

Typology of the governmental services: terminological polemics

R.G. Botvinov²

The content of the concepts “specialized government service”, “military service” and “law-enforcement service” has been reviewed briefly in the article.

System approach to the characteristics of the government service allows us to make the conclusion that the government service is a certain stable social establishment intended to ensure the implementation of the state control functions. It also can be understood as competences and powers of the governmental authorities, which include systems of different types of professional official activity and the whole complex of various ties and relationships. Theoretical justification of the government service being the system of constantly active components gives us the possibility to clarify the intended purpose of anyone of them, as well as to determine the unity and specific nature of the actions of each type of the governmental service.

On the basis of the specific classification of the government service, following types of the governmental service have been described in the literature: government (civil) service, military service and law-enforcement service.

According to the author’s opinion, the specialized government service is the institution of the state power,

¹ Кандидат юридичних наук, доцент, докторант; Дніпропетровський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президенті України, 49044, Дніпро, вул. Гоголя, 29

² PhD in Law, associate professor, doctoral candidate; Dnepropetrovsk regional institute of public administration, National academy of public administration, office of the President of Ukraine, 29, Gogol Str., Dnipro, 49044, Ukraine

³ Кандидат юридических наук, доцент, докторант; Днепропетровский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины, 49044, Днепр, ул. Гоголя, 29
E-mail: pravo.0050@gmail.com

which officials have the legal status, defined both by the Law of Ukraine “On Public Service” and special statutory instruments, such as customs code of Ukraine, tax code of Ukraine and others. These officials carry out their professional activity, which is related to the implementation of functions, rights and responsibilities of the executive authorities in special conditions, have authoritative powers, functions, specific nature of performing functions, titles (grades, ranks), special legal coverage, as well as material and welfare support.

Military service is another type of the public service. It is the professional activity of the citizens in the law-enforcement authorities and the service of the citizens in the institutions, which implement functions related to safety, law and order, crime prevention, protection of human rights and freedoms. The main feature of the national law enforcement service lies in the fact that it is the form of enforcement action of the State on the one hand and the element (type) of government service on the other hand. In other words, application of the principles of the government service to the law enforcement allows defining it as the special arrangement of the law enforcement activity of the State. This means that the activity of the State is the law enforcement activity in content and it is the official activity of the professionals hired by the State in order to fulfill tasks related to the maintenance of public order classified by the manner of arrangement and implementation.

On the basis of the text of the Law of Ukraine “On Public Service” the following conclusion can be done that the statutory regulation of the governmental services of Ukraine is substantially insufficient, especially with regard to the fulfillment of governmental functions towards constitutional items. Most of all, this includes the maintenance of the State’s security.

According to the author’s opinion, the Law of Ukraine “On Public Service” shall be amended by the chapter “On specialized government service”, which must rule the issues of legal, social and administrative status of the officials of the executive authorities, whose official activities have specific nature. Besides, it is necessary to perform the legal confirmation of the development of the law enforcement service.

Keywords: government services; specialized government service; law enforcement service; military service; public servants

Типологизация государственной службы: терминологическая полемика

Р.Г. Ботвинов³

В статье анализируется содержание понятий «специализированная государственная служба», «военная служба», «правоохранительная служба». Установлено, что специализированная государственная служба – это институт государственной службы, правовой статус служащих которого определяется как Законом Украины «О государственной службе», так и специальными нормативными актами, которые осуществляют профессиональную деятельность по реализации функций, прав и обязанностей органов исполнительной власти в особых условиях, имеют собственные полномочия, функции, специфику их выполнения, звания (чины, ранги), особенности правового и материально-бытового обеспечения. Установлено, что правоохранительная служба – это профессиональная служебная деятельность граждан в правоохранительных органах, служба в учреждениях, осуществляющих функции по обеспечению безопасности, законности и правопорядка, борьбы с преступностью, защиты прав и свобод человека и гражданина. Конкретизировано определение, которое характеризует служащего правоохранительной службы.

По мнению автора, на законодательном уровне вопрос определения видов государственной службы не нашел своего решения. Обоснована необходимость дополнения Закона Украины «О государственной службе» разделом «О специализированной государственной службе».

Ключевые слова: государственная служба; специализированная государственная служба; правоохранительная служба; военная служба; государственные служащие

Peer-reviewed, approved and placed: 11.08.2016.

Постановка проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових робіт з питань державної служби в цілому, в науці існує очевидний дефіцит робіт, присвячених окремим видам державної служби, які розкривають їх сутність і специфіку. Недолік уваги науковців насамперед стосується і інститутів спеціалізованої та правоохоронної служби,

які відіграють в сучасних умовах особливого періоду, коли так загострились проблеми гарантування безпеки особистості і держави особливу роль. Тим часом необхідність в якійсь розробці теорії спеціалізованої і правоохоронної служби об’єктивно існує. Вона обумовлена, зокрема, тим, що існування правоохоронної служби і її самостійне зако-

нодавче регулювання не визначено Законом України «Про державну службу». Процеси демократичних перетворень, що відбуваються в Україні, не дозволяють при підготовці правової бази спеціалізованої або правоохоронній служби замикатися на одній лише їх правоохоронній функції, що властиво більше поліцейській, а не правовій держави. В сучасних умовах завдання і цілі спеціалізованої і правоохоронної служби значно ширші, охоплюють значне коло різних правових, соціальних і моральних явищ. Вказана обставина приводить до необхідності розглядати їх в якості самостійних систем.

Типологізація державної служби привертає увагу деяких дослідників, зокрема В.Авер'янова, С.Дубенко, Н.Липовської, О.Петренко, С.Серьогіна, А.Сіцінського, проте спеціалізована державна служба ще не була об'єктом окремого дослідження.

Мета дослідження – визначення термінологічних контурів спеціалізованої та правоохоронної державної служби.

Виклад основного матеріалу. Законодавчо державна служба України визначена як «публічна, професійна, політично неупереджена діяльність із практичного виконання завдань і функцій держави, зокрема щодо: аналізу державної політики на загальнодержавному, галузевому і регіональному рівнях та підготовки пропозицій стосовно її формування, у тому числі розроблення та проведення експертизи проектів програм, концепцій, стратегій, проектів законів та інших нормативно-правових актів, проектів міжнародних договорів; забезпечення реалізації державної політики, виконання загальнодержавних, галузевих і регіональних програм, виконання законів та інших нормативно-правових актів; забезпечення надання доступних і якісних адміністративних послуг; здійснення державного нагляду та контролю за дотриманням законодавства; управління державними фінансовими ресурсами, майном та контролю за їх використанням; управління персоналом державних органів; реалізації інших повноважень державного органу, визначених законодавством» [12].

Видатний вчений XIX століття М.М.Коркунов основними ознаками державної служби, що дозволяють відрізнити її від інших видів служби державі, вважав такими: зміст державної служби є завжди юридич-

ним обов'язком; державна служба має публічно-правовий характер; державно-службова діяльність має представницький характер (здійснюється від імені держави); державна служба спрямована на здійснення завдань держави [5].

Вітчизняні вчені О.О.Оболенський, С.Д.Дубенко, Т.І.Пахомова, характеризуючи державну службу, використовують поняття «система».

Саме поняття «система» (від грецького слова ціле, складене з частин, з'єднання) – це «сукупність елементів, які перебувають у відносинах і зв'язках один з одним, яка утворює певну цілісність, єдність» [8, с.23]. Причому кожна частина в межах цілого виконує свої функції, а функціонування всіх частин народжує нову якість цілого. Як стверджував академік П.К.Анохін, «системою можна назвати такий комплекс вибірково залучених компонентів, у яких взаємодія та взаємовідносини набувають характеру взаємосприяння компонентів на отримання сфокусованого корисного результату» [1].

Системний підхід до характеристики державної служби дозволяє стверджувати, що це певне стійке соціальне утворення, покликане забезпечити реалізацію функцій держави, компетенцій і повноважень державних органів, що містить у собі системи різних видів професійної службової діяльності, сукупність багатьох зв'язків, відносин. Теоретичне обґрунтування державної служби як системи постійно функціонуючих компонентів дозволяє розкрити призначення кожного з них, зміст діяльності суб'єктів професійної діяльності, їх взаємовідносини з органами влади, виявити єдність і специфіку дій кожного виду державної служби.

Визначаючи видову класифікацію державної служби, у літературі встановлюються наступні види державної служби: державна (цивільна) служба; військова служба (мілітаризована); правоохоронна служба.

Слід зазначити, що частина структурних елементів зазначених видів служби прямо віднесена чинним законодавством до системи державної служби (наприклад дипломатична служба), а закріпити формальну належність до системи державної служби інших (військової, прикордонної тощо) було заплановано розділом III «Концепції адміністративної реформи в Україні». Підсистеми спеціалізованої

державної служби включали такі види: Державна прикордонна служба; дипломатична служба; служба в митних або податкових органах (зараз – органах Державної фіскальної служби України); служба у Збройних силах та інших воєнізованих формуваннях України; служба в органах Служби безпеки України; служба в органах прокуратури; служба в органах Міністерства внутрішніх справ; служба в Національному банку та його регіональних органах; служба в судових органах.

Проте новий Закон України «Про державну службу» від 10.12.2015 р., який набув чинності 1.05.2016 р., істотним чином змінює перелік видів державної служби. Так, ст.3 визначає сферу дії Закону: дія цього Закону поширюється на державних службовців: 1) Секретаріату Кабінету Міністрів України; 2) міністерств та інших центральних органів виконавчої влади; 3) місцевих державних адміністрацій; 4) органів прокуратури; 5) органів військового управління; 6) закордонних дипломатичних установ України; 7) державних органів, особливості проходження державної служби в яких визначені статтею 91 цього Закону; 8) інших державних органів. Дія цього Закону не поширюється на службовців Національного банку України; ... 12) суддів; 13) прокурорів...; 16) військовослужбовців Збройних сил України та інших військових формувань, утворених відповідно до закону; 17) осіб рядового і начальницького складу правоохоронних органів та працівників інших органів, яким присвоюються спеціальні звання, якщо інше не передбачено законом. Ст. 91 визначає особливості проходження державної служби в окремих державних органах. Дія цієї статті поширюється на голів місцевих державних адміністрацій, керівників апаратів (секретаріатів) Верховної Ради України, допоміжних органів, утворених Президентом України, Представництва Президента України в Автономній Республіці Крим, Антимонопольного комітету України, Державного комітету телебачення і радіомовлення України, Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини, Фонду державного майна України, Конституційного Суду України, Верховного Суду України, вищих спеціалізованих судів, Вищої ради юстиції, Вищої кваліфікаційної комісії суддів України, Національного агентства з питань запобігання корупції, Ради національної безпеки і оборони України, Ра-

хункової палати, а також державних колегіальних органів, посади голів та членів яких не належать до посад державної служби [12].

Статус посадових осіб деяких видів спеціалізованої державної служби визначається іншими нормативно-правовими актами. Так, ст. 569 Митного кодексу України визначає «посадових осіб органів доходів і зборів як працівників органів доходів і зборів, на яких покладено виконання завдань, зазначених у статті 544 цього Кодексу, здійснення організаційного, юридичного, кадрового, фінансового, матеріально-технічного забезпечення діяльності цих органів, є посадовими особами. Посадові особи органів доходів і зборів є державними службовцями» [6].

Отже, спеціалізованою державною службою за чинним законодавством можна вважати службу в органах прокуратури, військового управління; дипломатичних установ України, посадових осіб органів доходів і зборів (Державної фіскальної служби України). Можна припустити, що державна служба в міністерствах та інших центральних органах виконавчої влади, наприклад, Адміністрації Державної прикордонної служби України, має більше типових ознак цивільної (адміністративної) державної служби, ніж спеціалізованої служби.

На наш погляд, спеціалізована державна служба – це інститут державної служби, правовий статус службовців якого визначається як Законом України «Про державну службу», так і спеціальними нормативними актами, як-то: Митний кодекс України, Податковий кодекс України тощо, які здійснюють професійну діяльність щодо реалізації функцій, прав і обов'язків органів виконавчої влади в особливих умовах, мають власні повноваження, функції, специфіку їх виконання, звання (чини, ранги), особливості правового статусу та матеріально-побутового забезпечення.

Якщо звернутися до ознак державної служби: власність – суспільно-службова; праця персоналу має службовий характер, є обов'язковою, з регламентацією прав та обов'язків, в усіх сферах діяльності організація праці визначена відповідними юридичними нормами; матеріальні і соціальні умови виконання службових обов'язків забезпечуються фінансуванням через бюджет на основі встановлених нормативів; розподіл ресурсів між ланками ієрархії здійснюється за схемою

адміністративного виділення на основі: нормативів і розпорядчих актів вищестоящих органів; затверджених правил і нормативів формування виробничих та невиробничих фондів; єдиних штатних розписів та організаційної структури за рівнями ієрархії; виконання завдань носить обов'язковий характер та здійснюється через державний механізм, за іншими напрямками діяльності – через встановлені переліки та форми звітності за ієрархією підпорядкування; планування завдань – від досягнутого за минулий термін, оплата за роботу персоналу, а не за результати; врегульована система мотивації праці. Спеціалізована державна служба не має власних економічних цілей, виконує державні завдання, тобто для неї відсутній внутрішній критерій прибутковості [2, с.128], то можна побачити, що інші види публічної служби – правоохоронна, військова – мають споріднені ознаки.

Згідно зі ст.2. Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу», військова служба є державною службою особливого характеру, яка полягає у професійній діяльності придатних до неї за станом здоров'я і віком громадян України, іноземців та осіб без громадянства, пов'язаних із обороною України, її незалежності та територіальної цілісності. Час проходження військової служби зараховується громадянам України до їх страхового стажу, стажу роботи, стажу роботи за спеціальністю, а також до стажу державної служби [9].

Правоохоронна служба – ще один різновид публічної служби – це професійна службова діяльність громадян у правоохоронних органах, служба в установах, що здійснюють функції по забезпеченню безпеки, законності та правопорядку, боротьби зі злочинністю, захисту прав і свобод людини і громадянина. Інтерпретація поняття «правоохоронна служба» ускладнюється відсутністю чіткого визначення таких базових понять, як «правоохоронна діяльність», «правоохоронні органи», «система правоохоронних органів» та «спеціальні служби», які широко вживаються не тільки у науковому обігу, а й в актах законодавства. Так, у законодавстві України поняття «правоохоронна діяльність» та «правоохоронні органи» визначаються одне через одного, відсутні нормативно визначені критерії, за якими певна діяльність чи органи можуть бути віднесені до правоохоронних [7].

У Законі України «Про основи національної безпеки України» правоохоронні органи визначені як «органи державної влади, на які Конституцією і законами України покладено здійснення правоохоронних функцій» [13], а в Законі України «Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією та правоохоронними органами України» – як «державні органи, які відповідно до законодавства здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» [10]. Однак, поняття «правоохоронні функції», «правоохоронна діяльність» та «правозастосовні функції» є юридично невизначеними. Крім того, сполучник «або» в останньому визначенні означає, що законодавець не вважає правозастосовну діяльність правоохоронною, і, відповідно, до правоохоронних органів можуть належати й органи, які не виконують правоохоронних функцій. Більш конкретно поняття правоохоронних органів визначене у Законі України «Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів»: «Правоохоронні органи – органи прокуратури, Національної поліції, служби безпеки, Військової служби правопорядку у Збройних силах України, Національне антикорупційне бюро України, органи охорони державного кордону, органи доходів і зборів, органи і установи виконання покарань, слідчі ізолятори, органи державного фінансового контролю, рибоохорони, державної лісової охорони, інші органи, які здійснюють правозастосовні або правоохоронні функції» [11].

Основною особливістю державної правоохоронної служби є те, що вона, з одного боку, є формою здійснення правоохоронної діяльності держави, а з іншого – елементом (видом) державної служби. Іншими словами, накладення на правоохоронну діяльність принципів державної служби визначає її специфіку як особливої організації правоохоронної діяльності держави. Це означає, що дана діяльність за змістом є правоохоронною, а за способом її організації і здійснення – службою, тобто службовою діяльністю професіоналів, найманих державою для виконання завдань охорони права.

З цього можна зробити висновок, що правоохоронна служба за своєю природою є виконавчою діяльністю. Вона не може здійснюватися в таких формах правоохоронної діяльності держави, як правотворчість і пра-

восуддя, що є самостійними формами забезпечення правоохоронної функції держави, і засновані на інших принципах формування і діяльності. Звідси її специфічні риси, характерні для виконавчої організації державної влади. Виконавча природа даного виду правоохоронної діяльності обумовлює її ознаки, характерні для виконавчої влади. Вони являють собою взаємообумовлені характеристики їх діяльності та організації.

Підзаконність як специфічна ознака державної правоохоронної служби означає, що діяльність її службовців, по-перше, заснована на законі, а, по-друге, спрямована на реалізацію встановлених законом прав і обов'язків суб'єктів права. У цьому сенсі правоохоронні органи, в яких передбачено проходження державної служби, не можуть встановлювати матеріальні правоохоронні норми, а можуть лише забезпечувати їх реалізацію та вимагати їх виконання.

Нормотворча діяльність органів державної виконавчої служби може бути спрямована виключно на регламентацію внутрішніх управлінських процесів і встановлення порядку здійснення окремих правоохоронних процедур.

Підзаконний характер державної правоохоронної служби виражається в наявності суворої системи нагляду за законністю в діяльності її службовців. Так, діяльність органів дізнання, попереднього слідства, виконання покарання виділяються в якості самостійних сфер нагляду за законністю з боку прокуратури. Дії службовців правоохоронної служби, пов'язані з обмеженням особистих прав і свобод (обшук, огляд, арешт і ін.), можуть бути здійснені на підставі попереднього судового контролю у вигляді отримання санкції. Контроль за дотриманням законності в діяльності службовців правоохоронної служби здійснюється і у межах внутрішнього контролю.

Оперативність як специфічна ознака державної правоохоронної служби означає, що основною сферою діяльності державних службовців правоохоронної служби є ранні стадії охорони права, що охоплюють: забезпечувальну діяльність правореалізації (дозвільно-реєстраційна діяльність); діяльність із запобігання правопорушень (патрулювання, профілактика правопорушень); діяльність з виявлення правопорушень і розшуку осіб, які

вчинили злочини (оперативно-розшукова діяльність); діяльність по припиненню правопорушень і запобігання їх суспільно шкідливих наслідків (прийом заяв про правопорушення, виробництво невідкладних слідчих дій, негайне реагування на відомості про вчинені правопорушення); діяльність з підготовки до розгляду судом уповноваженою на те посадовою особою або органом справ про адміністративні правопорушення та злочини.

Оперативність державної правоохоронної служби вимагає організації цілодобових чергувань, формування чергових частин, а в разі необхідності – штабів оперативних і слідчих груп. Оперативність реагування на порушення встановленого правом порядку вимагає від службовців державної правоохоронної служби спеціальної фізичної та бойової підготовки, наявності у своєму арсеналі зброї і спеціальних засобів.

Слід зазначити, що названі (умовно) види служби державі на різних її рівнях проявляються в різних значенні і обсязі. В результаті вимальовується складна матриця структури державної служби України, яка вимагає нормативного, організаційного та кадрового забезпечення по кожному елементу.

Звичайно, будь-яку класифікацію можна поставити під сумнів. При визначенні місця кожного з видів державної служби в системі державної служби України слід виходити з концептуального положення, за яким державна служба, як і державна влада єдина за своєю правовою природою і різниться тільки важливістю справ. Тому поділ державної служби на види відбувається залежно від різних напрямків діяльності держави. Так, функціональні ознаки цих трьох різновидів служби дозволяють виділити їх в окремі види.

Виходячи з тексту Закону України «Про державну службу» можна зробити висновок про недостатність правового регулювання державної служби України в цілому, особливо в частині виконання функцій держави щодо конституційних предметів відання. І, перш за все, щодо гарантування безпеки держави.

Як публічно-правовий інститут, державна служба отримує свою реалізацію через низку юридичних інститутів. У тому числі: конституційний інститут державної служби; адміністративно-процесуальний інститут державної служби; кримінально-законодавчий інститут відповідальності державних службовців; бюд-

жетний інститут державної служби, а також інститути державної служби соціального і трудового законодавства.

Аналізуючи особливості правового статусу службовця правоохоронної служби, нами пропонується нове уточнене визначення, яке характеризує службовця правоохоронної служби як громадянина України, який взяв на себе зобов'язання щодо проходження правоохоронної служби. Службовець правоохоронної служби здійснює професійну службу діяльність на посаді правоохоронної служби, а у випадках передбачених законодавством, без заміщення такої, відповідно до правового

акту про призначення на посаду, контрактом і принесенням присяги, має спеціальне звання та класний чин, а так само відповідає іншим, передбаченим спеціальними вимогами нормативного правового акту.

Висновки. На наш погляд, слід додати до Закону України «Про державну службу» розділ «Про спеціалізовану державну службу», в якому унормувати питання правового, соціального, адміністративного статусу персоналу органів виконавчої влади, службова діяльність яких має специфічний характер. Правового закріплення потребує також визначення правоохоронної служби.

БІБЛІОГРАФІЧНІ ПОСИЛАННЯ:

1. Анохин П.К. Теория функциональной системы / П.К.Анохин // Успехи физиологических наук. - 1970. - Т.1. - С. 33.
2. Державна служба: навч. посібн. / За ред. С.М.Серьогіна, Д.І. Дзвінчука. – І.-Ф.: ІФТУНГ, 2012. – 542 с.
3. До проблеми визначення базових понять у контексті реформування правоохоронних органів. Аналітична записка / В. М. Гірич // Національний інститут стратегічних досліджень : режим доступу: http://www.niss.gov.ua/articles/1153/#_ftn1
4. Кодекс адміністративного судочинства України від 06.07.2005 р. № 2747-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2005. – № 35 (№№ 35–36, 37). – Ст. 446.
5. Коркунов Н. М. Русское государственное право / Н.М.Коркунов. – Т.1: Введение и общая часть. – СПб.: Типография М.М. Стасюлевича, 1914. – С. 28.
6. Митний кодекс України: від 13.03.2012 № 4495-VI : режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17>
7. Мовчун О.Г. Службові відносини в адміністративному праві / GOAL, 2015. – режим доступу: // <http://goal-int.org/sluzhbovi-vidnosini-v-administrativnomu-pravi/>
8. Оболенський О. Ю. Державна служба: Підручник / О. Ю. Оболенський. – К.: КНЕУ, 2006. – 472 с.
9. Про військовий обов'язок і військову службу: Закон України від 25.03.1992 № 2232-XII (в редакції від 03.03.2016): Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2232-12>
10. Про демократичний цивільний контроль над Воєнною організацією і правоохоронними органами держави: Закон України від 19.06.2003 № 975-IV: Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/975-15>
11. Про державний захист працівників суду і правоохоронних органів: Закон України від 23.12.1993 № 3781-XII : Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3781-12>
12. Про державну службу : Закон України від 10.12.2015 № 889-VIII : Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19/page4>
13. Про основи національної безпеки України: Закон України від 19.06.2003 № 964-IV: Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15>
14. Про схвалення Стратегії реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні на період до 2017 року та затвердження плану заходів щодо її реалізації : розпорядження Кабінету Міністрів України від 18.03.2015 № 227-р: Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/227-2015-%D1%80>

REFERENCES:

1. Anohin, P.K., 1970. Teoriya funktsionalnoy sistemy [The theory of functional system]. Uspеhi fiziologicheskikh nauk 1, 33 (in Russian).
2. Derzhavna sluzhba: navch.posibn [Public Service: Tutorial]. 2012. IFTUNH, I.-F. (in Ukrainian).
3. Do problemy vyznachennya bazovykh ponyat' u konteksti reformuvannya pravookhoronnykh orhaniv. Analitychna zapyska [To the problem of the definition of basic concepts in the context of the police reform. Analytical Brief]. Natsional'nyy instytut stratehichnykh doslidzhen'. Access: http://www.niss.gov.ua/articles/1153/#_ftn1 (in Ukrainian).
4. Kodeks administratyvnoho sudochynstva Ukrainy vid 06.07.2005 r. № 2747-IV [Code of Administrative Procedure of Ukraine of 06.07.2005 p. Number 2747-IV]. 2005. Vidomosti Verkhovnoyi Rady Ukrainy 35 (35–36, 37), 446 (in Ukrainian).

5. Korkunov, N. M., 1914. Russkoe gosudarstvennoe pravo [Russian state law]. Tipografiya M.M. Stasyulevicha 1: Vvedenie i obshchaya chast, 28. SPb. (in Russian).
6. Mytnyy kodeks Ukrainy : vid 13.03.2012 № 4495-VI [Customs Code of Ukraine from 13.03.2012 number 4495-VI]. Access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/4495-17> (in Ukrainian).
7. Movchun, O.H., 2015. Sluzhbovi vidnosyny v administratyvnomu pravi [Service relationship in administrative law]. GOAL. Access: // <http://goal-int.org/sluzhbovi-vidnosini-v-administrativnomu-pravi/> (in Ukrainian).
8. Obolens'kyy, O. Yu., 2006. Derzhavna sluzhba: Pidruchnyk [Public service: Textbook]. KNEU, Kyiv (in Ukrainian).
9. Pro viys'kovyy obov'yazok i viys'kovu sluzhbu: Zakon Ukrainy vid 25.03.1992 № 2232-XII (v redaktsiyi vid 03.03.2016) [On Military Duty and Military Service Law of Ukraine from 25.03.1992 number 2232-XII (as amended on 03.03.2016)]. Access: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2232-12> (in Ukrainian).
10. Pro demokratychnyy tsyvil'nyy kontrol' nad Voyennoyu orhanizatsiyeyu i pravookhoronnymy orhanamy derzhavy: Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 № 975-IV [On democratic civilian control over the military and law enforcement agencies: the Law of Ukraine of 19.06.2003 № 975-IV]. Access: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/975-15> (in Ukrainian).
11. Pro derzhavnyy zakhyst pratsivnykiv sudu i pravookhoronnykh orhaniv: Zakon Ukrainy vid 23.12.1993 № 3781-XII [On State Protection of court employees and law enforcement: Law of Ukraine of 23.12.1993 number 3781-XII]. Access: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/3781-12> (in Ukrainian).
12. Pro derzhavnu sluzhbu : Zakon Ukrainy vid 10.12.2015 № 889-VIII [On the Civil Service: Law of Ukraine of 10.12.2015 number 889-VIII]. Access: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/889-19/page4>
13. Pro osnovy natsional'noyi bezpeky Ukrainy: Zakon Ukrainy vid 19.06.2003 № 964-IV [On National Security of Ukraine, Law of Ukraine of 19.06.2003 № 964-IV]. Access: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/964-15> (in Ukrainian).
14. Pro skhvalennya Stratehiyi reformuvannya derzhavnoyi sluzhby ta sluzhby v orhanakh mistsevoho samovryaduvannya v Ukraini na period do 2017 roku ta zatverdzhennya planu zakhodiv shchodo yiyi realizatsiyi : rozpyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrainy vid 18.03.2015 № 227-r [On approval of the Strategy of reforming the civil service and service in local government in Ukraine for the period till 2017 and approved plan for its implementation, the Cabinet of Ministers of Ukraine of 18.03.2015 number 227-p.]. Access: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/227-2015-%D1%80> (in Ukrainian).